

ผิวเรียบ ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 2.5 ซม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียรูปกระบอก ผลแห้งรูปรี ยาว 3.5 ซม. กว้าง 3 ซม. แตกตามยาว เป็น 6 แฉก

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้งและป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

การกระจายพันธุ์ : พม่า ไทย อินโดจีน จีน มาเลเซีย อินโดนีเซีย (ชวา) บรูไน ฟิลิปปินส์

ชื่อพื้นเมือง : กากะเลา (ลาว) อินทนิลบก (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-115 (KKU and NUOL)

MALPIGHIACEAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้เลื้อย ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม มีหูใบ โคนใบมีหรือไม่มีต่อม ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบกระจุกหรือแตกแขนง มีใบประดับ ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงมีต่อม เกสรเพศผู้ 10 อัน ความยาวต่างกัน โคนก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 3 ห้อง แต่ละห้องมี 1 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียมี 1 หรือ 3 อัน

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. โคนใบมีต่อม ก้านชูเกสรเพศเมีย 1 อัน 2. **Hiptage**
- โคนใบไม่มีต่อม ก้านชูเกสรเพศเมีย 3 อัน 1. **Aspidopterys**

1. ASPIDOPTERYS

Juss. in Ann. Sc. Nat. Bot. Ser. 2. 13: 266. 1840; Arenes in Fl. Gén. I-C. Suppl. 1(4): 530. 1945; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 438. 1963; Sirirugsa in Fl. Thai. 5(3): 287. 1991; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chin. 127. 1993.

ไม้เลื้อย ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม โคนใบไม่มีต่อม ช่อดอกออกที่ซอกใบ แบบแตกแขนง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ เกสรเพศผู้มี 10 อัน เรียงสลับและตรงข้ามกับกลีบดอก อับเรณูมี 2 พู แตกตามยาว รังไข่มี 3 ห้อง ก้านชูเกสรเพศเมียอิสระ 3 อัน

Aspidopterys tomentosa (Blume) Juss., Ann. Sc. Nat. Bot. Ser. 2, 13: 267. 1840; Jacobs in Fl. Mal. 1,5: 129. 1955; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 438. 1963; Sirirugsa in Fl. Thai. 5(3): 289. 1991. _____ *Hiraea tomentosa* Blume, Bijdr.: 225. 1825. _____ *Aspidopterys helferiana* Kurz in J. As. Soc. Beng. 43(2): 137. 1874. ภาพที่ 74

ไม้เลื้อย ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ก้านใบยาว 15-20 มม. มีขน ปลายใบมนเว้าหรือเว้าตื้นตั้ง โคนใบเว้า ขอบใบเรียบ แผ่นใบ ยาว 6-7 ซม. กว้าง 8-9 ซม. ผิวด้านหลังใบเรียบ ด้านท้องใบมีขน เส้นกลางใบมีขนและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 4-5 คู่ ไม่มีหูใบ ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบแตกแขนง ใบประดับขนาดเล็ก ก้านช่อดอกยาว 1-2 ซม. มีขน แกนกลางช่อดอกยาวถึง 5 ซม. ใบประดับดอกรูปแถบ ขนาดเล็ก ก้านดอก ยาว 4-5 มม. ผิวเรียบ กลีบเลี้ยง รูปไข่ ยาว 1 มม. ปลายมน ขอบกลีบมีขน กลีบดอกสีเหลือง รูปไข่ ยาว 5 มม. กว้าง 2 มม. เกสรเพศผู้ ยาว 3 มม. โคนก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกัน ผิวเรียบ อับเรณูติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่ผิวเรียบ เป็นร่องคล้ายมี 6 ปีก เส้นผ่านศูนย์กลาง 5 มม. ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 3 มม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู ผลไม้พบ

นิเวศวิทยา : พบในป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

การกระจายพันธุ์ : พม่า ไทย ลาว กัมพูชา อินโดนีเซีย (ชวา) มาเลเซีย ฟิลิปปินส์

ชื่อพื้นเมือง : ก่ายกอมเครือ (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-061 (KKU and NUOL)

2. HIPTAGE

Gaertn. in Fruct. 2: 169. t. 116. 1791; Arenes in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(4): 507. 1945; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 439. 1963; Sirirugsa in Fl. Thai. 5(3): 273. 1991; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 127. 1993.

ไม้เลื้อย ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม หูใบรูวงไข่ โคนใบทั้งสองข้างมีต่อม ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบกระจุก กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ เกสรเพศผู้มี 10 อันยาวไม่เท่ากัน อับเรณูมี 2 พู แตกตามยาว รังไข่มี 3 ห้อง แต่ละห้องมี 1 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมีย 1 อัน

Hiptage bengalensis (L.) Kurz in J. As. Soc. Beng. 43(2): 136. 1874; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 439. 1963; Sirirugsa in Fl. Thai. 5(3): 277. 1991. _____ *Banisteria bengalensis* L., Sp. Pl.:

427. 1753. _____ *Hiptage madablota* Gaertn., Fruct. 2: 169. 1791; Hook. f. in Fl. Brit. Ind. 1: 418. 1874; D. Paul in Fl. Gén. I.-C. 1: 598. 1911; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 328. 1922; Arenes in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(4): 515. 1945. ภาพที่ 75

ไม้เลื้อย ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ก้านใบยาว 5-7 มม. มีขน ปลายใบแหลมเป็นหางยาว โคนใบแหลมนูนกว้างถึงมน ทั้งสองข้างของโคนใบมีต่อมรูปกลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปแถบถึงรูปรี ยาว 8-17 ซม. กว้าง 2-5 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นกลางใบมีขนและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 4-5 คู่ ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบกระจุก ยาวถึง 15 ซม. ใบประดับรูปแถบถึงรูปสามเหลี่ยม ยาว 2 มม. ก้านช่อดอก ยาว 3-5 มม. แกนกลางช่อดอกมีขน มีใบประดับดอก 3 แผ่น รูปแถบถึงรูปสามเหลี่ยม ปลายแหลม มีขน ที่โคนก้านดอกมี 1 แผ่น และที่ตรงกลางก้านดอกมี 2 แผ่น ก้านดอก ยาว 7-8 มม. มีขน กลีบเลี้ยงรูปไข่กลับ ยาว 3 มม. ด้านนอกมีขน กลีบดอกสีเหลือง รูปช้อน ยาว 8-9 มม. กว้าง 5-6 มม. ด้านนอกมีขนหนา มีกลีบดอก 1 กลีบ มีลักษณะคล้ายกลีบเลี้ยง รูปไข่ ยาว 2 มม. ปลายแหลม ผิวเรียบ แนบติดกับกลีบดอก เกสรเพศผู้ ยาว 4-12 มม. ก้านชูอับเรณู ผิวเรียบ โคนก้านเชื่อมติดกันและเชื่อมติดบนฐานรองดอก ก้านชูอับเรณู 1 อัน ยาวถึง 12 มม. เท่ากับความยาวของก้านชูเกสรเพศเมีย อับเรณูติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่มีขน ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 10-12 มม. ผิวเรียบยกเว้นที่โคนก้าน ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู ผลไม่พบ

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย พม่า ไทย อินโดจีน จีน มาเลเซีย

ชื่อพื้นเมือง : หมากกล้า (ลาว) โนรา กำลังช้างเผือก (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-062 (KKU and NUOL)

MALVACEAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้ต้น ไม้พุ่ม หรือไม้ล้มลุก ใบเดี่ยว เรียงสลับ มีหูใบ ขอบใบจักหรือเรียบ ดอกเดี่ยวออกที่ซอกใบและปลายยอด สีสดใสและเด่นชัด ดอกสมบูรณ์เพศ มีริ้วประดับกลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นรูปกรวย ปลายแยกเป็น 5 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็นหลอด อับเรณูมี 1 พู รังไข่มี 5 ห้อง แต่ละห้องมีออวุลจำนวนมาก ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู รูปกลม ผลแห้งแตกตามยาว

HIBISCUS

L., Sp. Pl.: 693. 1753; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 1(3): 425. 1910; in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(4): 371. 1945; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 429. 1963; Phuph. in Thai For. Bull. (Bot.) 18: 43. 1989; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 159. 1993.

ไม้ต้นไม้พุ่มหรือไม้เลื้อย ใบเดี่ยว เรียงสลับ ช่อดอกยอกที่ซอกใบหรือปลายยอด แบบดอกเดี่ยว รว้ประดับแยก หรือเชื่อมติดกันที่โคน กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปกรวย กลีบดอกซ้อนเหลื่อมกัน เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็นหลอด อับเรณู 1 พู เชื่อมติดบนหลอดก้านชูอับเรณูตั้งแต่ตรงกลางถึงปลาย รังไข่มี 5 ห้อง และมีออวุลจำนวนมาก ยอดเกสรเพศเมียรูปกลม 5 พู ผลแห้งแตกตามยาว

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ไม้เลื้อยอายุ 1 ปี แผ่นใบรูปหัวใจ 2. *H. sagittifolius*
ไม้ต้น หรือไม้พุ่ม แผ่นใบรูปหัวใจหรือขอบขนาน 2
2. แผ่นใบรูปขอบขนาน ก้านใบสั้นกว่า 10 ซม. 3. *H. sp.*
แผ่นใบรูปหัวใจ ก้านใบยาวมากกว่า 10 ซม. 1. *H. glanduliferus*

1. *Hibiscus glanduliferus* Craib in Bull. Misc. Inform., Kew 1910: 275. 1910; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(4): 377. 1945; Phuph. in Thai For. Bull. (Bot.) 18: 54. 1989. ภาพที่ 76

ไม้พุ่มตั้งตรง สูง 3 ม. ใบเดี่ยว เรียงสลับ หูใบรูปไข่ ยาว 12-15 มม. กว้าง 5-7 มม. ร่วงง่าย ก้านใบยาว 5-10 ซม. มีขนยาวหนานุ่ม ปลายใบแหลมเป็นหาง โคนใบเว้า ขอบใบจัก แผ่นใบรูปหัวใจ ยาว 11-13 ซม. กว้าง 11-13 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ หลังใบสีเขียวเข้ม ท้องใบสีเทา โคนเส้นกลางใบมีต่อม 1 อัน และมี 7-9 เส้น แผ่ออกจากโคนใบแบบนิ้วมือ เส้นแขนงใบมี 3-4 คู่ ดอกเดี่ยว ออกที่ซอกใบและปลายยอด ก้านดอกยาว 1-2 ซม. รว้ประดับเชื่อมติดกันเป็นรูปประจักษ์ ปลายแยกเป็น 8-10 กลีบ รูปไข่ ยาว 1 ซม. ปลายแหลม หลอดกลีบเลี้ยง ยาว 10-12 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปใบหอก ยาว 3.5-4 ซม. กว้าง 1 ซม. ผิวทั้งสองด้านมีขนหนานุ่มและโคนกลีบมีขนยาวสีขาว กลีบดอกสีเหลือง รูปไข่กลับ ยาว 8-9 ซม. กว้าง 4-6 ซม. โคนกลีบมีขนยาวและผิวด้านนอกมีขนรูปดาว เกสรเพศผู้ ยาว 3-4 ซม. อับเรณูรูปตัวยู แตกตามขวาง ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปไข่

ยาว 4-5 มม. ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 4-5 ซม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 5 พู มีขน ผลแห้ง แตกตามยาว ก้านผลยาว 1-2 ซม. ผลรูปไข่ ยาว 2-2.5 ซม. กว้าง 1-1.5 ซม.

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน

การกระจายพันธุ์ : ไทย อินโดจีน

ชื่อพื้นเมือง : ปอหัวเสือ (ลาว) ปอด้อม (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-135 (KKU and NUOL)

2. *H. sagittifolius* Kurz in J. As. Soc. Beng. 15(2): 46. 1871; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 1(3): 434. 1910; in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(4): 385. 1945. ภาพที่ 77

ไม้ล้มลุกอายุ 1 ปี ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่แกมรูปขอบขนาน ยาว 5 มม. มีขนขาว ก้านใบยาวถึง 5 ซม. มีขน ปลายใบแหลมถึงแหลมเป็นหาง โคนใบเว้า ขอบใบจักโค้ง แผ่นใบล่างรูปหัวใจ แผ่นใบบนรูปหัวใจ หักตรงกลาง ยาว 2-6 ซม. กว้าง 2-4 ซม. ด้านหลังใบมีจุดและด้านท้องใบมีขนขาว เส้นกลางใบมีขน และเด่นชัดทั้งสองด้าน มีเส้นใบ 3-5 เส้น แผ่นออกจากโคนใบแบบนิ้วมือ ดอกเดี่ยวออกที่ซอกใบ และปลายยอด รังประดับแยกกัน มี 7-9 แผ่น รูปไข่ ยาว 1-1.2 ซม. มีขน ก้านดอกยาวถึง 11 ซม. หลอดกลีบเลี้ยง ยาว 1 ซม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบเลี้ยงสีขาว ยาว 3 มม. ผิวทั้งสองด้านมีขน กลีบดอกสีเหลืองและมีสีม่วงตรงกลาง ยาวถึง 2 ซม. หลอดก้านชูอับเรณู ยาวถึง 1 ซม. อับเรณู ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน ก้านชูเกสรเพศเมียผิวเรียบและซ่อนอยู่ข้างในหลอดก้านชูอับเรณู ยอดเกสรเพศเมียเป็น 5 พู ผลแห้งและแตกตามยาว รูปรี ยาว 2-3 ซม. กว้าง 1-2 ซม. ปลายแหลม มี 5 พู มีเมล็ดจำนวนมากและมีขน เมล็ดรูปกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 2 มม. ไม่มีปีก

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ : ไทย อินโดจีน

ชื่อพื้นเมือง : หัวไก่จั่วเลีย (ลาว) มหาคาแดง ชะมดคัน (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-090 (KKU and NUOL)

3. *H. sp.* ภาพที่ 78

ไม้ต้น สูงถึง 5 ม. ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่แกมรูปขอบขนาน ยาว 1 ซม. กว้าง 4 มม. ก้านใบ ยาว 13-15 มม. ปลายใบแหลมถึงแหลมเป็นหาง โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปขอบขนาน ยาว 17-21 ซม. กว้าง 4-7 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นกลางใบมีต่อมรูปขอบขนาน 1 อัน ที่โคนเส้นและ

เด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 12-14 คู่ ดอกเดี่ยวออกที่ซอกใบ ก้านดอกยาว 1-1.5 ซม. รังไข่ประดับ 6-8 อัน รูปแถบปลายคี่ตรง ยาว 1-1.5 ซม. กว้าง 3-4 มม. มีขนหนานุ่ม หลอดกลีบเลี้ยง ยาว 1 ซม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบรูปสามเหลี่ยม ยาว 2 ซม. ขอบกลีบมีขนขาว กลีบดอกสีเหลือง รูปไข่กลับ ยาว 8 ซม. กว้าง 6 ซม. โคนกลีบมีขนขาวสีขาว เกสรเพศผู้ ยาว 3 ซม. ก้านชูอับเรณู ผิวเรียบ อับเรณูรูปตัวยู แตกตามขวาง ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปไข่ ยาว 5 มม. ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 4 ซม. ซ่อนอยู่ข้างในหลอดก้านชูอับเรณู ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 5 พู มีขน ผลแห้ง ก้านผลยาว 1.5 ซม. ผลรูปไข่ ยาว 2.5 ซม. กว้าง 2 ซม. เมล็ดมีขนขาวสีขาว

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน

การกระจายพันธุ์ : ลาว

ชื่อพื้นเมือง : -

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-136 (KKU and NUOL)

พืชชนิดนี้มีลักษณะคล้ายกับ *H. grewiaefolius* แต่มีลักษณะต่างกันว่า ใบรูปใบหอก ยาวประมาณ 10 ซม. กว้าง 2-3 ซม. และ รังไข่ประดับของ *H. grewiaefolius* มี 6 อัน ปลายรังไข่ประดับแหลม

MELASTOMATACEAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้ต้น ไม้พุ่มหรือไม้ล้มลุก ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม มีเส้นใบ 3-5 เส้นแผ่ออกจากโคนใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบแบบดอกเดี่ยว เป็นกลุ่ม หรือกระจุก ดอกสมบูรณ์เพศ ฐานรองดอกถ้วย ผิวเรียบ มีขนหรือเกล็ด กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 4-5 กลีบ กลีบดอกแยกกัน มี 4-5 กลีบ ร่วงง่าย และเชื่อมติดบนฐานรองดอก เกสรเพศผู้มี 8-10 อัน ก้านชูอับเรณูแยกกัน อับเรณูแตกตามยาวหรือเป็นรูด้านบน รังไข่อยู่ใต้วงกลีบ มี 4-5 ห้อง แต่ละห้องมีหลายอวูล ผลสดมีมากกว่า 1 เมล็ด

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. อับเรณูแตกเป็นร่องตามขวาง	2. Memecylon
อับเรณูแตกเป็นรูด้านบน	2
2. กลีบดอก 4 กลีบ เกสรเพศผู้ 8-10 อัน ก้านชูอับเรณูยาวเท่ากัน	3. Osbeckia
กลีบดอก 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 10 อัน ก้านชูอับเรณูยาวต่างกัน	1. Melastoma

1. MELASTOMA

L., Sp. Pl.: 389. 1753; Guillaumin in Fl. Gén. I.-C. 2(7): 879. 1921; Ridl. Fl. Mal. Pen. 1: 763. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 357. 1963; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 192. 1993.

ไม้พุ่ม ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ไม่มีหูใบ มีเส้นใบ 5 เส้น แผลออกจากโคนใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอดหรือซอกใบใกล้ปลายยอด แบบดอกเดี่ยวหรือกลุ่มดอก กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงคงทนจนกระทั่งเกิดผล ฐานรองดอกรูปถ้วย เกสรเพศผู้ 10 อัน เรียงเป็น 2 ระดับ แต่ละระดับมี 5 อัน ก้านชูอับเรณูตั้งตรง และแยกเป็นสองส่วน ส่วนบนโค้งงอเป็นตะขอ อับเรณูรูปแถบ แดงเป็นรูด้านบน รังไข่มี 5 ห้อง และมีออวุลจำนวนมาก ผลสด

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ดอกบานเต็มที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางน้อยกว่า 4 ซม. 1. *M. normale*
ดอกบานเต็มที่มีเส้นผ่านศูนย์กลาง มากกว่า 4 ซม. 2. *M. sanguineum*

1. *Melastoma normale* D. Don, Prodr. Fl. Nepal: 220. 1825; C.B. Clarke in Fl. Brit. Ind. 2: 524. 1878; Guillaumin in Fl. Gén. I.-C. 2(7): 889. 1921; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 810. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 358. 1963. ภาพที่ 79

ไม้พุ่ม กิ่งกลม ทุกส่วนมีขนยาว ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ก้านใบยาว 0.5-1 ซม. ปลายใบแหลมเป็นหาง โคนใบเรียวแหลมถึงแหลมเป็นหาง ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปขอบขนานถึงรูปไข่หอก ยาว 3-10 ซม. กว้าง 1-3 ซม. ผิวทั้งสองด้านมีขน เส้นกลางใบมีขนยาวและเด่นชัดด้านท้องใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบใกล้ปลายยอด แบบดอกเดี่ยวหรือเป็นกลุ่ม ก้านช่อดอกยาว 3-8 มม. ใบประดับดอก รูปไข่ ยาว 4 มม. ก้านดอกยาว 3-5 มม. ฐานรองดอกรูปถ้วยสูง 7 มม. ผิวด้านในเรียบ กลีบเลี้ยง ยาว 5 มม. กลีบดอกสีม่วงอมแดง รูปไข่ ยาว 13-15 มม. กว้าง 10-12 มม. ผิวด้านในเรียบ ด้านนอกมีขน เกสรเพศผู้เรียงเป็น 2 ระดับ ระดับต่ำ ยาว 12 มม. และระดับสูง ยาว 15 มม. อับเรณูเรียวยาว 8 มม. มีขน ก้านชูอับเรณูผิวเรียบ ส่วนบนของก้านโค้งงอเป็นตะขอ รังไข่ ผิวเรียบ แต่ปลายยอดมีขนยาว ก้านชูเกสรเพศเมียยาว 1.8 ซม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียแหลม ผลสด รูปกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 5 มม. มีขนยาว เมล็ดมีร่องปิดกันหอย

นิเวศวิทยา :

พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ที่ชายทุ่ง ออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึง

เคียนเมษายน

การกระจายพันธุ์ : ไทย อินโดจีน จีน
 ชื่อพื้นเมือง : เอ็นอ้า (ลาว) จุกนาถิ โกลงเลง (ไทย)
 ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-116 (KKU and NUOL)

2. *M. sanguineum* Sims in Bot. Mag. t. 2241. 1821; C.B. Clarke in Fl. Brit. Ind. 2: 524. 1878; Guillaumin in Fl. Gén. I.-C. 2(7): 883. 1921; Ridl. Fl. Mal. Pen. 1: 765. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 357. 1963. _____ *M. decemfidum* Roxb. in Trans. Linn. Soc. 14: 6. 1825; Guillaumin in Fl. Gén. I.-C. 2(7): 883. 1921. _____ *M. septemnerium* Lour., Fl. Cochinch.: 273. 1790.
 ภาพที่ 80

ไม้พุ่ม สูงถึง 3 ม. กิ่งมีขนแบนหรือเกล็ดสีแดงอมเหลือง เรียวยาว ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ก้านใบยาว 1-1.5 ซม. ปลายใบแหลมถึงแหลมเป็นหาง โคนใบแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปรีแกมขอบขนาน ยาว 7-15 ซม. กว้าง 2-4 ซม. เส้นใบเด่นชัดแต่โคนใบจรดปลายใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบ แบบดอกเดี่ยวหรือเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มมี 1-3 ดอก ใบประดับรูปรียาว ยาว 1.5 ซม. กว้าง 1 ซม. โคนใบแผ่กว้างและหุ้มก้านดอก ก้านดอก ยาว 5-7 มม. ฐานรองดอกรูปถ้วย สูง 1.5 ซม. กลีบเลี้ยงรูปใบหอก ยาว 1.5-1.7 ซม. กว้าง 2-3 ซม. ผิวด้านในเรียบ เรียงตรงข้ามกับดิ่งรูปแถบ ยาว 5-7 มม. กลีบดอกสีม่วงเข้ม รูปไข่ ยาว 2-4 ซม. กว้าง 2 ซม. เกสรเพศผู้ระดับด้ามีก้านชูอับเรณูตั้งตรง ยาว 2 ซม. ระดับสูงมีก้านชูอับเรณูแยกเป็นสองส่วน ส่วนบนโค้งงอ ยาว 3-3.5 ซม. อับเรณูรูปแถบแกมขอบขนาน ยาว 1 ซม. แดงเป็นรูด้านบน ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปไข่ ยาว 1 ซม. กว้าง 5 มม. ก้านชูเกสรเพศเมียผิวเรียบ ยาว 2-3 ซม. ยอดเกสรเพศเมียแหลม ผลสด รูปกลม เส้นผ่านศูนย์กลางถึง 1 ซม. มีเมล็ดจำนวนมาก

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ชายป่า ออกดอกช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม
 การกระจายพันธุ์ : ไทย อินโดจีน จีน มาเลเซีย อินโดนีเซีย (ชวา) บรูไน ฟิลิปปินส์
 ชื่อพื้นเมือง : เอ็นอ้า (ลาว) มังเกรซ้าง (ไทย)
 ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-137 (KKU and NUOL)

2. MEMECYLON

L., Sp. Pl.: 349. 1753; Guillaumin in Fl. Gén. I.-C. 2(7): 925. 1921; Ridl. Fl. Mal. Pen. 1: 810. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 371. 1963; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chin.: 192. 1993.

ไม้ต้น ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม เส้นกลางใบ 1 เส้น เส้นแขนงใบไม่เด่นชัด ช่อดอกออกที่ซอกใบ แบบกระจุกหรือกระจุกแตกแขนง ฐานรองดอกรูปถ้วยถึงรูปกรวยหงาย กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4 กลีบ ส่วนมากสีม่วงหรือสีน้ำเงิน เกสรเพศผู้มี 8 อัน ก้านชูอับเรณูยาวเท่ากัน ผิวเรียบ อับเรณูรูปตัวเจและมีต่อม รังไข่มี 1 ห้อง และมี 6-9 ออวุล ผลสด

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ไม่มีก้านช่อดอก 2
มีก้านช่อดอกอย่างชัดเจน 2. *M. edule*
2. โคนใบแหลม รังไข่มี 6-7 ออวุล 1. *M. angustifolium*
โคนใบมน รังไข่มี 8 ออวุล 3. *M. floribundum*

1. *Memecylon angustifolium* Wight. Ill. Ind. Bot. t. 25 & t. 267. 1831; C.B. Clarke in Fl. Brit. Ind. 2: 562. 1878; Guillaumin in Fl. Gén. I.-C. 2(7): 932. 1921. ภาพที่ 81

ไม้ต้น สูงประมาณ 1 ม. กิ่งก้านเรียบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ไม่มีก้านใบ ปลายใบแหลม โคนใบเรียวแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบอ่อนสีแดงอมม่วง รูปรีถึงรูปขอบขนาน ยาว 5-13 ซม. กว้าง 1-3 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นกลางใบเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบไม่ปรากฏเด่นชัด ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบกระจุกหรือเป็นกลุ่มดอก ใบประดับ รูปแถบ ยาว 3 มม. ไม่มีก้านช่อดอก ใบประดับดอก รูปสามเหลี่ยม ยาว 1 มม. ก้านดอกยาว 2-5 มม. ฐานดอกรูปถ้วย สูง 1 มม. กลีบเลี้ยงยาวไม่เกิน 1 มม. กลีบดอกสีม่วง รูปไข่ ยาว 2 มม. เกสรเพศผู้เรียงสลับและตรงข้ามกับกลีบดอก ก้านชูอับเรณูยาว 1 มม. ผิวเรียบ ปลายช่อดอกรูปมีต่อม แตกตามขวาง ติดก้านชูอับเรณูตรงกลางด้านหลัง รังไข่มี 6-7 ออวุล ก้านชูเกสรเพศเมียยาว 2 มม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียแหลม ผลสดรูปกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 7 มม.

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนสิงหาคม

การกระจายพันธุ์ : อินเดี ลาว

ชื่อพื้นเมือง : หมือด (ลาว)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-117 (KKU and NUOL)

2. *M. edule* Roxb., Pl. Corom. 4: t. 82. 1798; Guillaumin in Fl. Gén. I.-C. 2(7): 934. 1921; Ridl. Fl. Mal. Pen. 1: 819. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 373. 1963; J.F. Maxwell in Tree Fl. Mal. 4: 186. 1989.

พืชชนิดนี้มี 3 varieties ได้แก่

2.1 var. *edule*

ไม้ต้น สูงประมาณ 2-3 ม. ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ก้านใบยาว 2-3 มม. ปลายใบมนถึงแหลม โคนใบเรียวแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบมีการผันแปรลักษณะมาก ตั้งแต่รูปไข่ถึงรูปขอบขนาน ยาว 4-5 ซม. กว้าง 2-3 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นกลางใบเด่นชัดด้านท้องใบ ช่อดอกออกที่ซอกใบ แบบกระจุกแตกแขนงคล้ายซี่ร่ม ใบประดับรูปสามเหลี่ยม ยาว 2 มม. ก้านช่อดอกยาว 1-2 ซม. แกนกลางช่อดอกยาว 1 ซม. มีใบประดับดอก 2 อัน รูปสามเหลี่ยมยาว 1 มม. ก้านดอกยาวถึง 5 มม. ฐานดอกรูปถ้วย สูง 2 มม. ผิวเรียบ กลีบเลี้ยงยาวไม่เกิน 1 มม. กลีบดอกสีม่วงหรือสีน้ำเงิน รูปไข่ ยาว 3 มม. ปลายกลีบมน ผิวเรียบ เกสรเพศผู้ยาว 3 มม. ผิวเรียบ ก้านชูอับเรณู ยาว 2.5 มม. ผิวเรียบและติดที่ปลายยอดของฐานรองดอก อับเรณูรูปตัวเจ และมีต่อมที่ปลายยอด แตกตามขวาง ติดก้านชูอับเรณูตรงกลางด้านหลัง รังไข่ผิวเรียบ มี 9 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียยาว 1 ซม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียแหลม ผลสด รูปกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 6 มม. ก้านผลยาว 5 มม. ผิวเรียบ

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ : ไทย อินโดจีน มาเลเซีย

ชื่อพื้นเมือง : หมือดแอ (ลาว) พลองหมือด (ไทย)

2.2 var. *ovata* C.B. Clarke in Fl. Brit. Ind. 2: 564. 1879; Guillaumin in Fl. Gén. I.-C. 2(7): 934. 1921. _____ *M. ovatum* Smith. in Rees. Cyclop. 22: 3. 1813. ภาพที่ 82

ก้านใบยาว 3-10 มม. รูปร่างของแผ่นใบผันแปรมาก ตั้งแต่ ใบรูปไข่แกมนมน รูปไข่แกมรี รูปรีแกมขอบขนาน ยาวไม่เกิน 5-12 ซม. กว้าง 3- 6 ซม. โคนใบเรียวแหลม แหลมมนกว้างถึงมน ปลายใบแหลม แหลมเป็นหางถึงมน ดอกสีน้ำเงิน

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย ไทย อินโดจีน อินโดนีเซีย (ชวา) มาเลเซีย

ชื่อพื้นเมือง : หมือดแอ สะลองคอง (ลาว) พลองกินลูก (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-091 (KKU and NUOL)

2.3 var. *scutellata* C.B. Clarke in Fl. Brit. Ind. 2: 567. 1878; Guillaumin in Fl. Gén. I.-C. 2(7): 935. 1921. _____ *Scutula scutellata* Lour., Fl. Cochinch.: 235. 1790.

แผ่นใบรูปไข่ถึงรูปใบหอก โคนใบและปลายใบเรียวแหลม แกนกลางข้อดอกยาวมากกว่า 1 ซม. ดอกสีม่วง ผลแก่สีดำ

การกระจายพันธุ์ : ไทย อินโดจีน

ชื่อพื้นเมือง : เหมือดแอ (ลาว) เหมือดจี่ (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-092 (KKU and NUOL)

3. *M. floribundum* Blume, Mus. Bot. 1: 361. 1851; Guillaumin in Fl. Gén. I.-C. 2(7): 927. 1921; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 373. 1963. _____ *M. capitellatum* Willd., Sp. Pl. 2: 347. 1753. _____ *M. tinctorum* Blume, Bijdr.: 1094. 1862. ภาพที่ 83

ไม้ต้น สูงถึง 4 ม. ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ก้านใบยาว 3-4 มม. ผิวเรียบ ปลายใบเว้ามนถึงแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปไข่ รูปรีถึงรูปขอบขนาน ยาว 4-14 ซม. กว้าง 3-6 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นกลางใบเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบไม่เด่นชัด ข้อดอกออกที่ซอกใบแบบกระจุก ใบประดับรูปสามเหลี่ยม ยาว 1-2 มม. ผิวเรียบ ก้านข้อดอกสั้นมากหรือไม่มี แกนกลางข้อดอกยาว 8 มม. ใบประดับดอกรูปสามเหลี่ยม ยาว 1 มม. ก้านดอกยาว 3 มม. ผิวเรียบ ฐานรองดอกรูปถ้วย สูง 5 มม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ กลีบเลี้ยงยาวไม่เกิน 1 มม. กลีบดอกสีม่วง รูปไข่ ยาว 3 มม. ปลายกลีบแหลม ผิวทั้งสองด้านเรียบ เกสรเพศผู้ ยาว 5 มม. ผิวเรียบ ก้านชูอับเรณูยาว 4 มม. ติดบนปลายยอดของฐานดอก ปลายยอดด้านบนของอับเรณูมีต่อม อับเรณูแตกตามขวาง ติดก้านชูอับเรณูตรงกลางด้านหลัง รังไข่ผิวเรียบ มี 8 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียยาว 6-8 มม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียแหลม ผลสดรูปรี ยาว 10 มม. กว้าง 7-8 มม. ก้านผลยาว 5 มม.

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนกันยายน

การกระจายพันธุ์ : ไทย อินโดจีน อินโดนีเซีย (ชวา)

ชื่อพื้นเมือง : เหมือด (ลาว) พลองขึ้นก (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-118 (KKU and NUOL)

3. OSBECKIA

L., Sp. Pl.: 345. 1753; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 2(7): 866. 1921; Ridl. Fl. Mal. Pen. 1: 762. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 359. 1963; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 192. 1993.

ไม้ล้มลุก ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม มีเส้นใบ 3-5 เส้น แผลออกจากโคนใบ ช่อดอกออกที่ซอกใบ และปลายยอด แบบดอกเดี่ยวหรือเป็นกลุ่ม กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4 กลีบ มีดิ่ง 4 อัน เรียงสลับกับกลีบเลี้ยง ฐานรองดอกรูปถ้วย มีขน เกสรเพศผู้มี 8 อัน ยาวเท่ากัน อับเรณูแตกเป็นรู ด้านบน รังไข่มี 4 ห้องและมีออวุลจำนวนมาก ผลสด

Osbeckia chinensis L., Sp. Pl.: 345. 1753; C.B. Clarke in Fl. Brit. Ind. 2: 515. 1878; Guillaumin in Fl. Gén. I.-C. 2(7): 874. 1922; Ridl. Fl. Mal. Pen. 1: 762. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 359. 1963. _____ *O. linearis* Blume, Mus. Bot. 1: 51. 1851. ภาพที่ 84

ไม้ล้มลุกสูงประมาณ 50 ซม. ทุกส่วนมีขนยาว ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ก้านใบยาว 1-2 มม. ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปขอบขนานถึงรูปแถบ ยาว 2-5 ซม. กว้าง 5-8 มม. ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบใกล้ปลายยอด แบบดอกเดี่ยวหรือเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มมี 2-4 ดอก ใบประดับดอก รูปไข่ ยาว 4 มม. ก้านดอกสั้นมากหรือไม่มี ฐานดอกรูปประจ้ง สูง 5 มม. กลีบเลี้ยง รูปแถบ ยาว 5 มม. ขอบและปลายกลีบมีขนยาว โคนกลีบมีดิ่งขนรูปดาวเรียงสลับ กลีบดอกสีแดงอมม่วง รูปไข่ ยาว 0.8-1 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เกสรเพศผู้ยาว 1 ซม. เรียงตรงข้าม และเรียงสลับกับกลีบดอก ก้านชูอับเรณู ยาว 5 มม. ผิวเรียบ อับเรณูรูปรียาว ยาว 5 มม. ปลายอับเรณูมีดิ่ง ยาว 2 มม. ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปกลม ผิวเรียบแต่ปลายยอดมีขน ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 1 ซม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู ผลสด รูปประจ้ง ยาว 7 มม. กว้าง 5 มม.

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม

การกระจายพันธุ์ : ไทย ลาว มาเลเซีย ฟิลิปปินส์

ชื่อพื้นเมือง : เอ็นอ้าโคก เอียนดอน (ลาว) เอ็นอ้าน้อย (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-169 (KKU and NUOL)

MELIACEAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้ต้น ใบประกอบแบบขนนก มี 3-5 ใบย่อย เรียงสลับ มีหูใบ ช่อดอกออกที่ซอกใบ แบบแตกแขนง ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ เกสรเพศผู้มี 10 อัน ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็นหลอดตั้งแต่โคนก้านจรดปลายยอด หรือเชื่อมติดกันเฉพาะที่โคนก้าน ปลายแยกเป็นเส้นฝอย รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 2-5 ห้อง แต่ละห้องมี 1-2 ออวูล ผลสด

รูปรังไข่และผลสด

1. รังไข่มี 2 ห้อง แต่ละห้องมี 2 ออวูล 2. **Walsura**
 รังไข่มี 5 ห้อง แต่ละห้องมี 1 ออวูล 1. **Sandoricum**

1. SANDORICUM

Cav., Diss. 7: 359. t. 202. 1789; Pelleg. in Fl. Gén. I.-C. 1(7): 731. 1911; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 384. 1922; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(5): 687. 1946; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 121. 1965; Mabb. & Pannell in Tree Fl. Mal. 4: 249. 1989.

ไม้ต้น ใบประกอบ ไม่มีหูใบ ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบแตกแขนง กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบดอกแยกกัน 5 กลีบ ก้านชูเกสรเพศผู้เชื่อมติดกันเป็นหลอดตั้งแต่โคนก้านจรดปลาย ปลายแยกเป็น 10 แฉก มีขน อับเรณูมีสองพู แตกตามยาว รังไข่มี 5 ห้อง แต่ละห้องมี 1 ออวูล ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 5 พู ผลสด มี 5 ห้อง แต่ละห้องมี 1 เมล็ด

Sandoricum koetjape Merr. in J. Sc. Bot. Philip. 7: 237. 1912; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 121. 1965; Mabb. & Pannell in Tree Fl. Mal. 4: 249. 1989. _____ *S. indicum* Cav., Diss. 7: 359. t. 202. 1789; Pelleg. in Fl. Gén. I.-C. 1(7): 732. 1911; Ridl., Flora 1: 385. 1922; Fl. Mal. Pen. 1: 384. 1922; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(5): 687. 1946; _____ *S. nervosum* Blume. Bijdr.: 163. 1825.

ไม้ต้น สูงถึง 30 ม. ใบประกอบแบบขนนก ก้านใบยาว 8-12 ซม. มีขน มีใบย่อย 3 ใบ ก้านใบย่อยด้านข้าง ยาว 2 มม. ก้านใบย่อยที่ปลายยอด ยาว 3-6 ซม. ปลายใบแหลมเป็นหางยาว โคนใบแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบ รูปไข่ถึงรูปรี ยาว 8-16 ซม. กว้าง 4-8 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นใบและขอบใบมีขนยาวสีขาว เส้นแขนงใบมี 7-9 คู่ ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบแตกแขนง ยาว ถึง 20 ซม. ก้านช่อดอกยาว 15-20 มม. ใบประดับดอกรูปใบหอกขนาดเล็ก ก้านดอก ยาว 2 มม. หลอดกลีบเลี้ยง ยาว 3 มม. ด้านนอกมีขน ปลายแยกคล้ายฟันเลื่อย กลีบดอกสีเหลือง รูปแถบ ยาว 8 มม. ปลายมน ด้านนอกมีขน เกสรเพศผู้ ยาว 5 มม. หลอดก้านชูอับเรณู ยาว 6 มม. อับเรณูติดก้าน ชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่ผิวเรียบ ก้านชูเกสรเพศเมียเป็นหลอดยาวเท่ากับก้านชูอับเรณู ยอดเกสรเพศเมีย แยกเป็น 5 แฉก ผลกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 5-8 ซม. ผลแก่สีเหลือง มี 5 ห้อง แต่ละห้องมี 1 เมล็ด เปลือกนอกนุ่ม

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม

การกระจายพันธุ์ : ไทย ลาว กัมพูชา จีน

ชื่อพื้นเมือง : หมากค้อง (ลาว) กระท้อน (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-063 (KKU and NUOL)

2. WALSURA

Roxb. in Hort. Beng.: 32. 1814; Fl. Ind. 2: 386. 1832; Pellegr. in Fl. Gén. I-C. 1(7): 732. 1911; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 412. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 129. 1965.

ไม้ต้น ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ มี 3-5 ใบย่อย ก้านใบและก้านใบย่อยมีต่อม ช่อดอก ออกที่ซอกใบ แบบแตกแขนง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ เกสรเพศผู้มี 10 อัน เรียงตรง ข้ามและสลับกับกลีบดอก ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันที่โคนก้าน รังไข่มี 2 ห้อง แต่ละห้องมี 2 ออวูล ผลสด

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ก้านชูอับเรณูรูปหลอดกลม ปลายแหลม 3. *W. robusta*
ก้านชูอับเรณูแบน ปลายแยกเป็นสองแฉก 2
2. ผลรูปไข่ ปลายแหลม 1. *W. angulata*
ผลกลม 2. *W. intermedia*

1. *Walsura angulata* Craib in Bull. Misc. Inform., Kew 1926: 344. 1926; Pellegr. in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(6): 724. 1948. ภาพที่ 85

ไม้ต้น สูงประมาณ 5 ม. ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ก้านช่อใบยาว 10 ซม. มีขน แกนกลางช่อใบยาวถึง 7 ซม. มี 5 ใบย่อย ก้านใบย่อยที่ปลายสุดยาว 3.5-4 ซม. ก้านใบย่อยด้านข้าง ยาว 1.5-2 ซม. ปลายใบแหลมเป็นหาง โคนใบเรียวแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปขอบขนานถึง รูปรี แผ่นใบย่อยที่ปลายสุดยาว 11-21 ซม. กว้าง 4-8 ซม. แผ่นใบย่อยด้านข้าง ยาว 8-17 ซม. กว้าง 2-7 ซม. ผิวด้านหลังใบเรียบ ผิวด้านท้องใบมีขน เส้นกลางใบมีขนและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 9-11 คู่ ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบแตกแขนง ใบประดับรูปแถบ ยาว 0.8-1 ซม. ปลายใบแหลม มีขน ก้านช่อดอก ยาวถึง 8 ซม. แกนกลางช่อดอก ยาว 5 ซม. ใบประดับดอกรูป สามเหลี่ยม ยาว 2-3 มม. มีขน ก้านดอก ยาวไม่เกิน 1 มม. กลีบเลี้ยงรูปไข่ ยาว 1.5-2 มม. ด้านนอก มีขน กลีบดอกสีเหลือง รูปขอบขนาน ยาว 3 มม. ผิวด้านนอกมีขน เกสรเพศผู้ ยาว 2 มม. ก้านชู อับเรณูแบน ปลายแยกเป็น 2 แฉก มีขน อับเรณูรูปไข่ ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่มีขนนุ่ม ก้านชู เกสรเพศเมีย ยาว 1-2 มม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู่ ผลสด รูปไข่ ยาว 1.5 ซม. กว้าง 1 ซม.

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

การกระจายพันธุ์ : ไทย อินโดจีน

ชื่อพื้นเมือง : ขี้จาก ลำตึนดง (ลาว) แก้วลาว (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-064 (KKU and NUOL)

2. *W. intermedia* Craib in Bull. Misc. Inform., Kew 1926: 345. 1926; Pellegr. in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(6): 724. 1948. ภาพที่ 86

ไม้ต้น สูงประมาณ 8 ม. ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ก้านใบยาว 5 ซม. มีขน แกนกลาง ช่อใบยาวถึง 5 ซม. มีใบย่อย 5 ใบ ก้านใบย่อยที่ปลายสุด ยาว 3-3.5 ซม. ก้านใบย่อยด้านข้าง ยาว 1-1.2 ซม. ปลายใบแหลมเป็นหาง โคนใบแหลมมนกว้างถึงมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปขอบขนาน แกมรี แผ่นใบย่อยที่ปลายสุดยาว 14-17 ซม. กว้าง 5-8 ซม. แผ่นใบย่อยด้านข้าง ยาว 9-13 ซม. กว้าง 4-6 ซม. เส้นกลางใบมีขนและเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 10-13 คู่ ช่อดอกออกซอกใบแบบ แตกแขนง ใบประดับรูปแถบ ยาวถึง 5 มม. มีขน ก้านช่อดอกยาว 2-3 ซม. มีขน แกนกลางช่อดอก ยาวถึง 10 ซม. ใบประดับดอกรูปสามเหลี่ยม ยาว 1-2 มม. ก้านดอกยาว 1 มม. หลอดกลีบเลี้ยง ยาว 2 มม. ปลายแยกเป็นกลีบคล้ายฟันเลื่อย ผิวด้านในเรียบ ด้านนอกมีขน กลีบดอกสีเหลือง

รูปขอบขนาน ยาว 3 มม. ปลายแหลม เกสรเพศผู้ ยาว 3 มม. ก้านชูอับเรณูแบน ยาว 2 มม. มีขน อับเรณูรูปหัวใจ 5-6 มม. มีขน ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่มีขนยาวหนาแน่น ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 2 มม. โคนก้านมีขน ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู ผลสดรูปกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5 ซม.

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

การกระจายพันธุ์ : ไทย ลาว

ชื่อพื้นเมือง : กัดลิ้น (ลาว) นางไข (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-065 (KKU and NUOL)

3. *W. robusta* Roxb., Hort. Beng.: 32. 1809; Pellegr. in Fl. Gén. I.-C. 1(7): 785. 1911; in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(6): 722. 1948. ภาพที่ 87

ไม้ต้น สูงถึง 10 ม. ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ไม่มีหูใบ ก้านช่อใบยาว 3-5 ซม. มีต่อมสีน้ำตาล แขนกลางช่อใบยาว 3-6 ซม. มีใบย่อย 3-5 ใบ ก้านใบย่อย ยาว 0.4-1 ซม. ผิวเรียบ ปลายใบแหลมถึงแหลมเป็นหางยาว โคนใบเรียวแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบย่อยรูปรี ยาว 6-14 ซม. กว้าง 2-6 ซม. ผิวเรียบ ด้านหลังใบสีเขียวเข้ม ด้านท้องใบมีจุดสีน้ำตาล เส้นกลางใบเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 4-7 คู่ ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบแตกแขนง ก้านช่อดอกยาว 1-5 ซม. แขนกลางช่อดอกยาวถึง 12 ซม. ใบประดับดอกรูปแถบ ยาว 2-5 มม. ก้านดอกยาว 1-3 มม. กลีบเลี้ยงเรียงจรดกัน รูปไข่ ยาว 1 มม. ปลายกลีบแหลม กลีบดอกสีเหลือง รูปขอบขนาน ยาว 3 มม. ปลายกลีบแหลม ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 2 มม. ปลายแหลม มีขน อับเรณูเรียวยาว ผิวเรียบ ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่มีขน ช่อนอยู่ข้างในฐานดอกรูปถ้วย ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 1 มม. โคนก้านมีขน ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู ผลสด รูปกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 1 ซม. มี 4 เมล็ด

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนพฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ : ไทย อินโดจีน

ชื่อพื้นเมือง : กัดลิ้น ลำไยป่า (ลาว) ขี้ถาย (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-093 (KKU and NUOL)

MENISPERMACEAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้เลื้อย ผลัดใบ กิ่งก้านมีตุ่ม ใบเดี่ยว เรียงสลับ ก้านใบยาว มีเส้นใบ 3-5 เส้น แผลออกจากโคนใบ ดอกไม่สมบูรณ์เพศ ช่อดอกออกที่ซอกใบ แบบกระจุก กลีบเลี้ยงแยกกัน มี 3 กลีบ กลีบดอกแยกกันมี 6 กลีบ มีขนาดและรูปร่างต่างกัน เกสรเพศผู้มี 6 อัน ก้านชูอับเรณูอิสระ

TINOSPORA

Miers., Ann. Mag. Nat. Hist. Ser.2(7): 35. 1851; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 1(2): 124. 1908; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 157. 1963; Ridl. Fl. Mal. Pen. 1: 102. 1967; Sirirugsa in Fl. Thai. 5(3): 359. 1991; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 72. 1993.

ไม้เลื้อย กิ่งมีตุ่มและมีน้ำยางใส เปลือกบาง ใบเดี่ยว เรียงสลับ ก้านใบยาว มีเส้นใบ 3-5 เส้น แผลออกจากโคนใบ ดอกต่างเพศต่างต้น ช่อดอกเพศผู้ออกที่ซอกใบ แบบกระจุก กลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบดอกแยกกัน รูปร่างและขนาดต่างกันมี 6 กลีบ เกสรเพศผู้อิสระ 6 อัน

Tinospora crispa (L.) Hook. f. & Thoms., Fl. Ind. 1: 183. 1855; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 1(2): 132. 1908; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 157-158. 1963; Ridl. Fl. Mal. Pen. 1: 103. 1967; Sirirugsa in Fl. Thai. 5(3): 363. 1991. _____ *Menisperma crispa* L., Sp. Pl. 2: 1468. 1763. _____ *T. thorelii* Gagnep., Bull. Soc. Bot. Fr. 55: 46. 1908; in Fl. Gén. I.-C. 1: 130. 1908. _____ *M. mastersii* Diels. in Pflanzenfam, Menisp.: 140. 1910. ภาพที่ 88

ไม้เลื้อย กิ่งมีตุ่มมีน้ำยางใส รสขม ใบเดี่ยว เรียงสลับ ก้านใบผิวเรียบ ยาว 3-7 ซม. ปลายใบแหลมเป็นหาง โคนใบเว้า ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปหัวใจ ยาว 6-10 ซม. กว้าง 5-12 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นกลางใบ 5 เส้น แผลออกจากโคนใบแบบนิ้วมือ เด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 2-3 คู่ ต่อ 1 เส้นกลางใบ ช่อดอกเพศผู้ออกที่ซอกใบแบบกระจุก ยาวถึง 15 ซม. ใบประดับรูปสามเหลี่ยมขนาดเล็ก ยาว 1 มม. ก้านช่อดอกยาว 3 มม. ผิวเรียบ แกนกลางช่อดอกยาวถึง 10 ซม. ผิวเรียบ กลีบเลี้ยงรูปใบหอก ยาว 1 มม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ กลีบดอกสีเขียวอมเหลือง ขนาดต่างกัน ยาวไม่เกิน 2 มม. กลีบเล็ก 3 อัน รูปแถบ กลีบใหญ่ 3 อัน รูปไข่กลับ เกสรเพศผู้ ยาว 2 มม. เรียงตรงข้ามกับกลีบดอก ก้านชูอับเรณูยาว 1 มม. ผิวเรียบ อับเรณูรูปก้นกลม มีสองพู แตกตามยาว ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน ดอกเพศเมียและผลไม่พบ

- นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้งและป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม
- การกระจายพันธุ์ : ไทย ลาว กัมพูชา จีน มาเลเซีย อินโดนีเซีย (ชาว) ฟิลิปปินส์
- ชื่อพื้นเมือง : เครือเขาสก (ลาว) บอระเพ็ด (ไทย)
- ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-066 (KKU and NUOL)

MORACEAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้ต้น มีหรือไม่มีหนาม มีน้ำยาง ใบเดี่ยว เรียงสลับ ช่อดอกออกที่ซอกใบ แบบกระจุกแน่นหรือดอกเดี่ยว ดอกไม่สมบูรณ์เพศ ดอกขนาดเล็ก กลีบเลี้ยง 4 กลีบ คงทนจนกระทั่งเกิดผล ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้มี 4 อัน เรียงตรงข้ามกับกลีบเลี้ยง รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 1 ห้อง และมี 1 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียมี 1-2 อัน ผลสดหรือผลแห้ง

STREBLUS

Lour., Fl. Cochinch.: 614. 1790; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 16. 1965; Ridl., Fl. Mal. Pen. 2: 323. 1967; Kochummen in Tree Fl. Mal. 3: 167. 1978; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 37. 1993.

ไม้ต้น มีหรือไม่มีหนาม ใบเดี่ยว เรียงสลับ ขอบใบเรียบ ช่อดอกออกที่ซอกใบ ช่อดอกเพศผู้เป็นช่อกระจุกแน่น ดอกเพศเมียเป็นดอกเดี่ยว ดอกต่างเพศต่างต้นหรือต่างเพศร่วมต้น กลีบเลี้ยง 4 กลีบ ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 4 อัน อับเรณูมี 2 พู แฉกตามยาว รังไข่มี 1-2 ห้อง แต่ละห้องมี 1-2 ออวูล ผลสดหรือผลแห้งไม่แตก

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. กิ่งไม่มีหนาม ดอกต่างเพศร่วมต้น 1. *S. asper*
กิ่งมีหนามแข็ง ดอกต่างเพศต่างต้น 2. *S. taxoides*

1. *Streblus asper* Lour., Fl. Cochinch.: 615. 1790; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 16. 1965; Ridl., Fl. Mal. Pen. 2: 323. 1967; Kochummen in Tree Fl. Mal. 3: 168. 1978. ภาพที่ 89

ไม้ต้น สูงถึง 15 ม. กิ่งก้านไม่มีหนาม ใบเดี่ยว เรียงสลับ หูใบรูปสามเหลี่ยม ก้านใบสั้นมาก หรือไม่มี ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ ปลายสุดของเส้นใบยื่นออกนอกขอบใบ ทำให้มีลักษณะคล้ายขอบใบจัก แผ่นใบรูปรีถึงรูปไข่ ยาว 4-10 ซม. กว้าง 2-3 ซม. ผิวหยาบ หลังใบสีเขียวเข้ม เส้นกลางใบเด่นชัดทั้งสองด้าน เส้นแขนงใบเด่นชัดด้านท้องใบ มี 4-7 คู่ ดอกต่างเพศรวมกัน **ช่อดอกเพศผู้** ออกที่ซอกใบ แบบกระจุกแน่น แต่ละช่อมี 5-10 ดอก ใบประดับรูปสามเหลี่ยม ยาว 2 มม. ด้านนอกมีขน ก้านช่อดอกยาว 5-8 มม. กลีบเลี้ยงสีขาว รูปไข่ ยาว 2-3 มม. ปลายมน ผิวทั้งสองด้านมีขน เกสรเพศผู้เรียงตรงข้ามกับกลีบเลี้ยง ก้านชูอับเรณูยาว 3-4 มม. ผิวเรียบ อับเรณูติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน **ดอกเพศเมีย** ออกที่ซอกใบแบบดอกเดี่ยว ใบประดับรูปสามเหลี่ยม ก้านดอกยาว 5-10 มม. มีขน กลีบเลี้ยง ยาว 6 มม. ปลายมน ผิวทั้งสองด้านมีขน รังไข่ ยาว 6-8 มม. ก้านชูเกสรเพศเมียแยกเป็นสองแขนง ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู่ ผลกลมมีสองพู มีร่องตามยาวตรงกลาง ยาว 6-8 มม.

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ทั่วไป ออกดอกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย ไทย อินโดจีน จีน มาเลเซีย

ชื่อพื้นเมือง : สัมปอ (ลาว) ช่อย (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-119 (KKU and NUOL)

2. *S. taxoides* Kurz, For. Fl. Burma 2: 465. 1877; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 16. 1965; Kochummen in Tree Fl. Mal. 3: 167. 1978. ภาพที่ 90

ไม้ต้น สูง 1-3 ม. มีหนามแข็ง ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ หูใบรูปสามเหลี่ยม ยาว 4-6 มม. ก้านใบยาว 1-4 มม. ปลายใบแหลม โคนใบแหลม ขอบใบจัก ตั้งแต่กลางใบถึงปลายใบ แผ่นใบรูปรีถึงรูปใบหอก ยาว 4-12 ซม. กว้าง 1-5 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นกลางใบเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 5-7 คู่ ดอกต่างเพศต่างต้น **ช่อดอกเพศผู้** ออกที่ซอกใบแบบกระจุกแน่น เส้นผ่านศูนย์กลาง 5 มม. แต่ละช่อ มี 5-10 ดอก ใบประดับสีแดงเข้ม รูปสามเหลี่ยม ไม่มีก้านช่อดอก กลีบเลี้ยงรูปไข่ ยาว 1-2 มม. มีขน เกสรเพศผู้ ยาว 2-3 มม. เรียงตรงข้ามกับกลีบเลี้ยง ก้านชูอับเรณู ผิวเรียบ อับเรณูติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน **ดอกเพศเมีย** ออกที่ซอกใบแบบดอกเดี่ยว ใบประดับรูปสามเหลี่ยม ยาว 2-3 มม. ผิวเรียบ ก้านดอกสั้น กลีบเลี้ยง รูปใบหอก ยาว 10-15 มม. กว้าง 5-8 มม. ปลายกลีบแหลม ผิวทั้งสองด้านเรียบ กงทนจนกระทั่งเกิดผล ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็นแฉกขนาดต่างกัน ผลแห้งไม่แตกรูปกลม เปลือกนอกบาง เส้นผ่านศูนย์กลาง 3-5 มม.

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้งและป่าเต็งรัง ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ถึง

เดือนมีนาคม

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย ไทย อินโดจีน จีน มาเลเซีย

ชื่อพื้นเมือง : หมามขี้แฮด (ลาว) ข่อยน้ำ (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-032 (KKU and NUOL)

MYRSINACEAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้ต้น ใบเดี่ยว เรียงสลับ แผ่นใบมีต่อม ไม่มีหูใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบแบบซี่ร่ม ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 5 อัน อับเรณูรูปหัวใจรูปแฉกแตกตามยาว รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 1 ห้องและมี 1 ออวูล ผลสด

ARDISIA

Swartz in Prodr. 3: 48. 1788, nom. cons.; Ridl., Fl. Mal. Pen. 2: 238. 1923; J. Pitard in Fl. Gén. I.-C. 3(6): 803. 1930; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 196. 1965; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 214. 1993; K. Larsen & Chiminh in Fl. Thai. 6(2): 82. 1996.

ไม้ต้น ใบเดี่ยว เรียงสลับ ไม่มีหูใบ แผ่นใบมีต่อม กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันที่โคนกลีบ ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกันมี 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 5 อัน เรียงตรงข้ามกับกลีบดอก อับเรณูมี 2 พู แตกตามยาว รังไข่มี 1 ห้อง และมี 1 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียมีต่อม

Ardisia amherstiana A. DC. in Trans. Linn. Soc. 42: 120. 1834; J. Pitard in Fl. Gén. I.-C. 3(6): 850. 1930; K. Larsen & Chiminh in Fl. Thai. 6(2): 82. 1996. _____ *A. siamensis* Fletcher, Bull. Misc. Inform., Kew 1937: 37. 1937. ภาพที่ 91

ไม้ต้น สูงถึง 5 ม. ใบเดี่ยว เรียงสลับ ก้านใบเรียบ ยาว 5-15 มม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปรีถึงรูปใบหอกกลับ ยาว 4-15 ซม. กว้าง 1-5 ซม. มีต่อมและผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นกลางใบเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 9-14 คู่ ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบแบบซี่ร่ม ยาวถึง 6 ซม. ส่วนใหญ่ของดอกมีต่อมสีดำ ใบประดับรูปแถบมีขน ก้านช่อดอกยาว 15-20 มม. ใบประดับดอกรูปแถบ ยาว 5-7 มม. กลีบเลี้ยง ยาว 3 มม. กว้าง 2 มม. ปลายกลีบมน ขอบกลีบมีขน กลีบดอกสีม่วง รูปไข่ ยาว 7 มม. กว้าง 3-4 มม. ปลายแหลม ผิวเรียบ

เกสรเพศผู้เรียงตรงข้ามกับกลีบดอก อับเรณูรูปหัวลูกศร ยาว 4 มม. กว้าง 2 มม. ติดกันชูอับเรณูที่ฐาน ก้านชูอับเรณูผิวเรียบ ยาว 2 มม. รังไข่ผิวเรียบรูปไข่ ยาว 3 มม. กว้าง 2 มม. ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 4 มม. ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู ผลไม้พหุ

นิเวศวิทยา : พบตามป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม

การกระจายพันธุ์ : พม่า ไทย ลาว

ชื่อพื้นเมือง : ผักจำ (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-067 (KKU and NUOL)

OCHNACEAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้ต้น ใบเดี่ยว เรียงสลับ หูใบร่วงง่าย ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบแตกแขนง ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ความยาวต่างกัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 1 ห้อง และมี 1 ออวูล

OCHNA

L., Sp. Pl.: 513. 1753; Ng in Tree Fl. Mal. 3: 260. 1922; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(5): 673. 1940; Kanis. in Fl. Thai. 2(1): 24. 1970; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 166. 1993.

ไม้ต้น ใบเดี่ยว เรียงสลับ หูใบร่วงง่าย ก้านใบสั้น ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบแตกแขนง ใบประดับร่วงง่าย กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบดอกร่วงง่าย เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก อับเรณูรูปรียาว มี 2 พู รังไข่มี 1 ห้องและมี 1 ออวูล

Ochna intergerrima (Lour.) Merr. in Trans. Am. Phil. Soc. 24: 265. 1935; Ng in Tree Fl. Mal. 3: 260. 1922; Kanis. in Fl. Thai. 2(1): 24. 1970. _____ *Elaeocarpus intergerrimus* Lour., Fl. Cochinch. 1: 338. 1790. _____ *O. harmandii* M.H. Lecomte. Ic.: 706. 1911; in Fl. Gén. I.-C. 1: 705. 1911. _____ *O. wallichii* Planch., Hook. f., Lond. J. Bot. 5: 650. 1846.

ไม้ต้น สูงถึง 5 ม. ใบเดี่ยว เรียงสลับ หูใบรูปสามเหลี่ยม ยาว 4 ซม. หุ้มปลายยอดและร่วงง่าย ก้านใบยาว 3-4 มม. ปลายใบแหลม โคนใบเรียวแหลมถึงแหลม ขอบใบจักฟันเลื่อย แผ่นใบรูปขอบขนาน ยาว 13-18 ซม. กว้าง 3-6 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นกลางใบเรียบและเด่นชัดด้าน

ท้องใบ เส้นแขนงใบมี 8-10 คู่ ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบแตกแขนงหรือเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มมี 1-3 ดอก ใบประดับขนาดเล็ก ร่วงง่ายและมีจำนวนมาก เรียงเวียนสลับที่โคนก้านช่อดอก แกนกลางช่อดอกยาว 0.5-1 ซม. ก้านดอกยาว 3-4 ซม. ผิวเรียบ กลีบเลี้ยง รูปขอบขนาน ยาว 2 ซม. กว้าง 0.6 ซม. กลีบดอกกว้างง่าย เกสรเพศผู้มี 30-35 อัน ยาว 0.6-1.2 ซม. ก้านชูอับเรณูผิวเรียบ อับเรณูเรียว ยาว 4 มม. ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 2-2.5 ซม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมีย เป็นพู ผลไม่พอง

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย พม่า ไทย อินโดจีน มาเลเซีย อินโดนีเซีย

ชื่อพื้นเมือง : ช้างน้ำว (ลาว) กระแจะ (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-033 (KKU and NUOL)

OLACACEAE

พืชวงศ์ส่วนมากเป็นไม้พุ่มรอเลื้อย ใบเดี่ยว เรียงสลับ ไม่มีหูใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอด และซอกใบ แบบกระจุก ไม่มีใบประดับ ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย กลีบดอกเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 8 อัน เกสรเพศผู้สมบูรณ์ 3 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 1 ห้อง และมี 1 ออวูล ผลสด 3/4 ส่วนของผลซ่อนอยู่ข้างในกลีบเลี้ยงรูปถ้วย

OLAX

L., Diss. Dass.: 3. 1747; Amoen. Acad. 1: 378. 1749; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 1(7): 811. 1911; in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(5): 734. 1946; Ridl. Fl. Mal. Pen. 1: 420. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 64. 1965; Whitmore in Tree Fl. Mal. 2: 300. 1973.

ไม้พุ่มรอเลื้อย ใบเดี่ยว เรียงสลับ ช่อดอกออกที่ซอกใบและปลายยอดแบบกระจุก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 8 อัน มีเกสรเพศผู้เป็นหมัน อับเรณูมี 2 พู แตกตามยาว รังไข่มี 1 ห้องและมี 1 ออวูล ผลสด

Olax scandens Roxb. Fl. Ind. 1: 164. 1820; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 1(7): 841. 1914; in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(5): 734. 1946; Ridl. Fl. Mal. Pen. 1: 420. 1922; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 64. 1965; Whitmore in Tree Fl. Mal. 2: 300. 1973. ภาพที่ 92

ไม้พุ่มหรือเลื้อย ใบเดี่ยว เรียงสลับ ก้านใบยาว 5-8 มม. มีขน ปลายใบแหลมถึงแหลมเป็นหาง โคนใบแหลมถึงมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปขอบขนานยาว 6-7 ซม. กว้าง 2-2.5 ซม. ผิวทั้งสองด้านมีขน เส้นกลางใบเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 5-6 คู่ ช่อดอกออกที่ซอกใบและปลายยอดแบบกระจุก ยาว 8-10 มม. ก้านช่อดอกยาว 1 มม. แกนกลางช่อดอกมีขน ใบประดับดอกรูปสามเหลี่ยม ยาว 1-2 มม. มีขน ก้านดอกยาว 1 มม. มีขน กลีบเลี้ยง รูปถ้วย สูง 1 มม. ปลายมีขน คงทนจนกระทั่งเกิดผล และหุ้ม 3/4 ของผล หลอดกลีบดอกสีเหลือง ยาว 4 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปแถบ ยาว 4 มม. กว้าง 1 มม. เกสรเพศผู้สมบูรณ์ 3 อัน เชื่อมติดที่โคนก้านและเรียงตรงข้ามกับกลีบดอก เกสรเพศผู้เป็นหมัน 5 อัน ยาว 4 มม. ปลายก้านชูอับเรณูแยกเป็นสองแฉก ยาว 2 มม. เชื่อมติดบนกลีบดอก ก้านชูอับเรณูผิวเรียบ อับเรณูติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปไข่ ยาว 2 มม. ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 2 มม. ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู ผลสรุปกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 1 ซม. มี 1 เมล็ด

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง โดยส่วนมาก ออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

การกระจายพันธุ์ : เขตร้อนของทวีปเอเชีย

ชื่อพื้นเมือง : น้ำใจใคร่ (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-034 (KKU and NUOL)

OLEACEAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้พุ่มหรือไม้เลื้อย ใบเดี่ยวหรือใบประกอบ เรียงตรงข้าม มีเส้นใบ 3 เส้น แผ่นออกจากโคนใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอดและซอกใบแบบเดี่ยวหรือกลุ่มดอกหรือแตกแขนง ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงและกลีบดอก มีอย่างละ 4-8 กลีบ เกสรเพศผู้ 2 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 1-2 ห้อง แต่ละห้องมี 1-2 ออวูล ผลสด

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ใบเดี่ยว กลีบดอก 4 กลีบ 2. *Myxopyrum*
- ใบประกอบ กลีบดอก 6-8 กลีบ 1. *Jasminum*

1. JASMINUM

L., Syst. ed. 1. 1735; Ridl. Fl. Mal. Pen. 2: 310. 1923; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 3.8: 1035. 1933; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 216. 1965; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 227. 1993.

ไม้พุ่มรอเลื้อย ใบประกอบ มีเส้นใบ 3 เส้น แผ่ออกจากโคนใบ ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มมี 1-5 ดอก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันปลายแยกเป็น 6 กลีบ รูปแถบ กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 6-8 กลีบ ซ้อนเหลื่อมกัน เกสรเพศผู้มี 2 อัน รังไข่มี 2 ห้อง แต่ละห้องมี 1 ออวูล ผลสด

Jasminum scandens Vahl, Symb. Bot. 3: 2. 1793; Roxb., Fl. Ind. ed. Carey 1: 88. 1820; Hook. f., Fl. Brit. Ind. 3: 593. 1884; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 3(8): 1050. 1933. ภาพที่ 93

ไม้พุ่มรอเลื้อย ใบประกอบแบบขนนกมีใบย่อย 1 ใบย่อย ก้านช่อใบ ยาว 3-5 มม. มีขน ไม่มี ก้านใบย่อย ปลายใบแหลมเป็นหางยาว โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปใบหอกถึงรูปรี ยาว 3-8 ซม. กว้าง 2-4 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นกลางใบเด่นชัดด้านท้องใบ มีเส้นใบ 3 เส้นแผ่ออกจากโคนใบ เส้นแขนงใบมี 3-4 คู่ ช่อดอกออกที่ซอกใบ แบบดอกเดี่ยวหรือเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มมี 2-5 ดอก ใบประดับเรียงเวียนสลับที่โคนก้านช่อดอก รูปแถบ ยาวไม่เกิน 1 มม. ก้านช่อดอกยาว 3 มม. ใบประดับดอกรูปแถบขนาดเล็ก ผิวเรียบ ก้านดอกผิวเรียบยาว 1 มม. หลอดกลีบเลี้ยงสีแดง ยาว 2 มม. ปลายแยกเป็น 6 กลีบ รูปแถบยาว 3 มม. ผิวทั้งสองด้านเรียบและคงทนจนกระทั่งเกิดผล หลอดกลีบดอกสีขาว ยาว 1.8 ซม. ปลายแยกเป็น 6-8 กลีบ รูปแถบ ยาว 1.3 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เกสรเพศผู้เชื่อมติดกลีบดอก ก้านชูอับเรณูยาว 1 มม. อับเรณูยาว 3 มม. ปลายแหลมเป็นหาง ติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปไข่ ยาว 1.5 มม. ผิวเรียบ ก้านชูเกสรเพศเมีย ยาว 1.5 ซม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู่ ผลสด รูปไข่ ยาว 8 มม. กว้าง 5 มม. มี 1 เมล็ด

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย ไทย ลาว เวียดนาม

ชื่อพื้นเมือง : มะลิป่า (ลาว-ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-068 (KKU and NUOL)

2. MYXOPYRUM

Blume, Bijdr.: 683. 1825; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 3(8): 1082. 1933; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 215. 1965; Kiew in Tree Fl. Mal. 4: 285. 1978; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 227. 1993.

ไม้เลื้อย กิ่งสีเหลี่ยม ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม เส้นใบ 3-5 เส้น แผลออกจากโคนใบ ช่อดอกออกที่ซอกใบและปลายยอด แบบแตกแขนง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4 กลีบ กลีบดอกเรียงจรดกัน เกสรเพศผู้มี 2 อัน อับเรณูมี 2 พู แตกตามยาว รังไข่มี 1 ห้อง และมี 2 ออวูล

Myxopyrum smilacifolium (Wall.) Blume, Mus. Bot. 1: 320. 1849; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 3(8): 1083. 1933. _____ *Chondrospermum smilacifolium* Wall. in Wight, Ill. Ind. Bot.: t. 151. 1831.

ไม้เลื้อย กิ่งสีเหลี่ยม ผิวเรียบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ก้านใบยาว 1-1.5 ซม. ปลายใบแหลมถึงแหลมเป็นหาง โคนใบแหลม ขอบใบจักตั้งแต่ตรงกลางถึงปลายใบ แผ่นใบรูปใบหอกถึงรูปขอบขนาน ยาว 7-12 ซม. กว้าง 2.5- 6 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นกลางใบเรียบและเด่นชัดด้านท้องใบ ช่อดอกออกที่ซอกใบและปลายยอดแบบแตกแขนงสั้น ใบประดับรูปสามเหลี่ยม ยาว 1 มม. ผิวเรียบและเรียงเวียนสลับที่โคนก้านช่อดอก ก้านช่อดอกยาว 1 มม. แกนกลางช่อดอกยาวถึง 3 ซม. ก้านดอกยาว 5 มม. มีขน หลอดกลีบเลี้ยง ยาว 1 มม. ปลายแยกเป็น 4 กลีบ ด้านนอกมีขน หลอดกลีบดอก ยาว 0.7-0.8 มม. ปลายแยกเป็น 4 กลีบ รูปแถบยาว 0.7-0.8 มม. เกสรเพศผู้ ยาว 5 มม. ก้านชูอับเรณูสั้นและเชื่อมติดบนกลีบดอก อับเรณูติดก้านชูอับเรณูที่ฐาน รังไข่รูปกลม ก้านชูเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรเพศเมียกลม ผลไม้พวง

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้ง ออกดอกช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย ไทย อินโดจีน มาเลเซีย

ชื่อพื้นเมือง : ผ่นแสนห่า เครือเขาล้อม (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-094 (KKU and NUOL)

OPILIACEAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้เลื้อย ใบเดี่ยว เรียงสลับ ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบเชิงลด ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปคนโท ปลายแยกเป็น 4 กลีบ ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้มี

8 อัน เกสรเพศผู้สมบูรณ์ 4 อันและเกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ 4 อัน อับเรณูมี 2 พู แตกตามยาว รังไข่ อยู่เหนือวงกลีบ มี 1 ห้อง ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 4 พู ผลสด เปลือกหุ้มเมล็ดแข็งเป็นเนื้อไม้

CANSJERA

Juss., Gen.: 448. 1789, nom. cons.; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 1(7): 808. 1911; in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(5): 734. 1946; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 66. 1965; Hiepko in Fl. Thai. 5(1): 102. 1987; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 44. 1993.

ไม้เลื้อย ใบเดี่ยว เรียงสลับ ช่อดอกออกที่ซอกใบแบบเชิงลด กลีบเลี้ยง 4 กลีบ โคนกลีบ เกสรเพศผู้มี 8 อัน อับเรณูมี 2 พู แตกตามยาว รังไข่มี 1 ห้อง ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 4 พู ผลสด เปลือกนอกสีแดง เปลือกหุ้มเมล็ดแข็งเป็นเนื้อไม้

Cansjera rheedii J.F. Gmel., Syst. 2: 280. 1791; Gagnep., Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1(5): 734. 1946; Hiepko in Fl. Thai. 5(1): 102. 1987. _____ *C. scandens* Roxb., Pl. Corom. 2(2): t. 103. 1799. Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. 1(7): 809. 1911. _____ *C. zyziphifolia* Griff., Calc. J. Nat. Hist. 4: 236. 1843; Ridl., Fl. Mal. Pen. 3: 172. 1924. ภาพที่ 94

ไม้เลื้อยเนื้อแข็ง ใบเดี่ยว เรียงสลับ ก้านใบยาว 2-3 มม. มีขนเล็กน้อย ปลายใบแหลมเป็น หาง โคนใบเรียวแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบรูปใบหอกถึงรูปรีเหลี่ยมข้าวหลามตัดยาว 9-10 ซม. กว้าง 4-5 ซม. ผิวทั้งสองด้านเรียบ เส้นกลางใบเด่นชัดด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 3-5 คู่ ช่อดอกออก ที่ซอกใบแบบเชิงลด มี 3-4 ช่อ ก้านช่อดอกยาว 1 ซม. แกนกลางช่อดอกยาว 2 ซม. ใบประดับดอก รูปสามเหลี่ยม ยาว 1 มม. มีขน ไม่มีก้านดอก กลีบเลี้ยงรูปคนโท ยาว 3 มม. ปลายแยกเป็น 4 กลีบ คล้ายฟันเลื่อย ยาว 1 มม. เกสรเพศผู้สมบูรณ์ 4 อัน เรียงตรงข้ามกับกลีบเลี้ยง เกสรเพศผู้เป็นหมัน 4 อัน รูปสามเหลี่ยม เรียงสลับกับเกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์ ก้านชูอับเรณูผิวเรียบ อับเรณูติดก้านชู อับเรณูฐาน รังไข่รูปรียาว ยาว 2 มม. โคนก้านมีขน ก้านชูเกสรเพศเมียยาว 1 มม. ผิวเรียบ ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 4 พู ฐานรองดอกรูปไข่ มี 4 กลีบ ยาว 5 มม. ผลสดรูปกลมแกมรี ยาว 1.5 ซม. กว้าง 1 ซม. เปลือกนอกสีแดง เปลือกหุ้มเมล็ดแข็งเป็นเนื้อไม้

นิเวศวิทยา : พบในพื้นที่ป่าดิบแล้งและป่าเต็งรัง ออกดอกช่วงเดือนธันวาคมถึง เดือนกุมภาพันธ์

การกระจายพันธุ์ : อินเดีย พม่า ไทย อินโดจีน จีน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน

ชื่อพื้นเมือง : คาโก้ (ลาว) นาวจง คาโก้หิน (ไทย)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง : V. Lamxay 40-008 (KKU and NUOL)

POLYGONACEAE

พืชวงศ์นี้ส่วนมากเป็นไม้เลื้อยมีมือจับ ใบเดี่ยว เรียงสลับ ช่อดอกออกที่ซอกใบและปลายยอด แบบกระจุกแตกแขนง ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ แยกกันหรือเชื่อมติดกันที่โคนกลีบเล็กน้อย ช่อดอกเชื่อมติดกันและคงทนจนกระทั่งเกิดผล ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้มี 7 อัน โคนก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็นแผ่น รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 3 ห้อง แต่ละห้องมี 1 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียมี 3 อัน แยกกัน ผลแห้งไม่แตก

ANTIGONON

Endl., Gen.: 310. 1837; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 225. 1963; H. Keng, Ord. & Fam. S. Pl. Chi.: 50. 1993.

ไม้เลื้อย ใบเดี่ยว เรียงสลับ ช่อดอกออกที่ซอกใบและปลายยอดแบบกระจุก ปลายช่อดอกลดรูปเป็นมือจับ ดอกรูปไข่กลีบเลี้ยงมี 5 ปีก กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ แยกกัน ช่อดอกเชื่อมติดกันและคงทนจนกระทั่งเกิดผล เกสรเพศผู้มี 7 อัน ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันที่โคนก้าน อับเรณูมี 2 พู แตกตามขวาง รังไข่มี 3 ห้อง แต่ละห้องมี 1 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียมี 3 อัน แยกกัน ผลแห้งไม่แตก

Antigonon leptopus Hook. f. & Arn. Bot. Beech. Voy. 308, t. 69; Backer & Bakh. f., Fl. Java 1: 226. 1965. ภาพที่ 95

ไม้เลื้อยมีมือจับและมีขนทั่วไป ใบเดี่ยว เรียงสลับ ก้านใบยาว 1 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบเว้า ขอบใบจักมน แผ่นใบรูปหัวใจ ยาว 5-7 ซม. กว้าง 4-6 ซม. ผิวหยาบ เส้นกลางใบเด่นชัด ด้านท้องใบ เส้นแขนงใบมี 5-6 คู่ ช่อดอกออกที่ซอกใบและปลายยอด แบบกระจุกแตกแขนง ก้านช่อดอกยาว 2-3.5 ซม. แกนกลางช่อดอก ยาวถึง 7 ซม. ใบประดับดอก รูปไข่ ปลายเรียวแหลม ขนาดเล็ก ก้านดอก ยาว 5-7 มม. กลีบเลี้ยงสีเขียว ช่อดอกเชื่อมติดกันและคงทนจนกระทั่งเกิดผล กลีบชั้นนอก 2 กลีบ รูปไข่ ยาว 8 มม. กว้าง 5 มม. กลีบชั้นใน 3 กลีบ รูปไข่แกมใบหอก ยาว 8 มม. กว้าง 3 มม. เกสรเพศผู้ ยาว 5 มม. อับเรณูรูปกลม ยาว 1 มม. ติดก้านชูอับเรณูตรงกลางด้านหลัง